

Asia: VN/538/2019

Luonnos hallituksen esitykseksi jätelain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Yleiset säännökset (Luku 1)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen luvusta 1 ja sen perusteluista

-

Yleiset velvollisuudet ja periaatteet (Luku 2)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen luvusta 2 ja sen perusteluista

Jätelain kokonaisuutta ajatellen toiseen lukuun ehdotetut muutokset ovat, kuljetusjärjestelmäratkaisu ja kuntien ja tuottajien yhteistyövelvoite huomioiden, perusteltuja. Näkemyksemme mukaan 15 §:ään ehdotetut erilliskeräysvelvoiterajat ovat tarpeellisia jätedirektiivin edellyttämien velvoitteiden täyttämisen sekä jätehuollon kehittämisen kannalta. Esitämme muutamia huomioita ehdotetuista muutoksista alla.

15 § Jätteiden erilliskeräysvelvollisuus

Voimassa olevan jätelain jätteiden erilläänpitovelvollisuus muutettaisiin erilliskeräysvelvollisuudeksi. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin lähtökohtaisesta velvollisuudesta kerätä erillään uudelleenkäytön valmisteluun, kierrätykseen tai muuhun hyödyntämiseen soveltuvat jätteet. Lisäksi säännöksessä määritellään erilliskeräysvelvollisuudesta poikkeamisen edellytykset sekä annetaan asetuksenantovaltuus säätää tarkemmin mm. erilliskeräysvelvoiterajoista.

Pidämme 15 §:ssä esitettyjä edellytyksiä paikalliseen poikkeamiseen erittäin tärkeinä toimivan ja tehokkaan jätehuollon turvaamisen kannalta. Mahdollisuus perusteltuun, paikalliseen velvoitteista poikkeamiseen on olennaista sisällyttää pykälään, sillä sen avulla voidaan säätää asetuksen tasosta poikkeavia velvoiterajoja ottaen huomioon paikalliset ja alueelliset olosuhteet sekä kohtuullisuuden vaatimus.

Kannatamme ehdotettua sääntelytapaa, jossa asetuksen tasolla säädettävistä asumiseen kohdistuvista erilliskeräysvelvoitteista voitaisiin säädettyjen edellytysten täytyessä poiketa jätehuoltomääräyksissä myös löyhempään suuntaan. Löyhempään poikkeamisen mahdollisuuden rajaaminen säädettyjen edellytysten täyttymiseen ja 91 §:n yhteydessä säädettyyn säännölliseen uudelleentarkasteluun antaa yksiselitteisen viestin siitä, että kyseessä on poikkeus.

Kunnan vastuulla oleva jätehuolto (luku 5)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen luvusta 5 ja sen perusteluista

Jätelain 5 lukuun ehdotetut muutokset ovat perusteltuja ja välttämättömiä kuntavastuullisen jätehuollon kokonaisuuden ja jätteen kuljetusjärjestelmän kehittämiseksi, kierrätystavoitteiden saavuttamiseksi sekä eri tahojen roolien selkeyttämiseksi.

Ehdotettu jätteenkuljetusjärjestelmän uudistus ja niin kutsutusta kaksoisjärjestelmästä luopuminen ovat selvitysten osoittamalla tavalla ehdottomia edellytyksiä yhteisten, Suomea kansallisesti sitovien yhdyskuntajätteiden kierrätystavoitteiden saavuttamisessa. Lounais-Suomen Jätehuolto sitoutuu omalta osaltaan kaikin tavoin toimiin kierrätystavoitteiden saavuttamiseksi, kun lakimuutoksen myötä mahdollisuus täysimittaiseen kehitystyöhön mahdollistuu.

Pidämme erittäin tärkeänä, että kunnalla säilyy ensisijainen oikeus tarjota tuottajien keräystä täydentävää keräystä. Tällöin kunnille jää vaihtoehtoisia tapoja toteuttaa asetuksen erilliskeräysvelvoiteajan ulkopuolelle jäävien kiinteistöjen erilliskeräysratkaisuja, kuten esimerkiksi tiettyjen alueiden monilokerokeräyksestä tai yhteiskeräyksestä ("korttelikeräys") määrääminen jätehuoltomääräyksillä. Ainoastaan kunnan järjestämässä kiinteän jätteen kuljetuksessa kunnan on mahdollista toimeenpanna erilliskeräysvelvoitteet kattavasti, tehokkaasti ja kasvavan logistiikan ympäristövaikutukset minimoiden, hyödyntäen kaikkia käytettävissä olevia keinoja.

Ehdotetun 41.3 §:n mukaan kiinteistön haltija voisi järjestää erilliskerätyn pakkausjätteen kuljetuksen, jos kiinteistö ei kuuluisi 15 §:n 3 momentin nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa tarkoitettujen erilliskeräysvelvoitteiden tai kunnan jätehuoltomääräyksissä (91§) nimenomaisesti määriteltyjen pakkausjätteen kiinteistöittäistä erilliskeräystä koskevien velvoiteajojen piiriin. Katsomme, että ehdotetussa muodossa 41.3 § johtaa vastuunjaon hajautumiseen lakimuutoksen tavoitteiden vastaisesti. Säännös mahdollistaisi sen, että alle 5 huoneiston kiinteistöille voisi tarjota palveluita samaan aikaan sekä kunnan jätelaitos että yksityinen palveluntarjoaja. Tällainen tilanne johtaisi järjestelmän logistisen kokonaisuuden hajoamiseen ja jätteenkuljetusten lisääntymiseen pientaloalueilla, mikä lisäisi kuljetusten haitallisia ympäristövaikutuksia sekä vaikuttaisi kielteisesti asuinalueiden turvallisuuteen. Nykyisessä tilanteessa, jossa jokaisen kotitalouden jätteiden lajittelupanos on tärkeä, ei kunnallekaan tulisi asettaa keinotekoisia esteitä keräyksen järjestämiseen, mikäli se on tarkoituksenmukaista toteuttaa. Asetuksen tai jätehuoltomääräysten erilliskeräysvelvoitteita täydentävän kunnan keräyksen mahdollisuus tulisikin turvata nykyisellä tapaa asuinalueiden kiinteistöittäisessä pakkausjätteiden keräyksessä.

Kuljetusten kaksoisjärjestelmän luoma toimintakenttä on jo vuosikymmeniä hidastanut yhteiskunnan kannalta tehokkaan jätehuoltojärjestelmän luomista. Toimialueellamme Lounais-Suomessa ei ole edelleenkään useista yrityksistä huolimatta kaikissa kunnissa lainvoimaista päätöstä siitä, siirrytäänkö kunnassa aiemmasta sopimus-perusteisesta jätteenkuljetuksesta kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen vai kiinteistön haltijan järjestämään jätteenkuljetukseen. Päätös olisi jätelain mukaan pitänyt tehdä jo vuonna 2013, mutta korkein hallinto-oikeus palautti asian uudelleen päätettäväksi toistamiseen joulukuussa 2019. Nyt jätehuoltolautakunta on aloittanut päätöksentekoprosessin jälleen kerran uudella lausuntokierroksella. Tällä kertaa muun muassa Turun kaupunginhallitus on omassa lausunnossaan asettunut kannattamaan siirtymistä kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen.

Ehdotettu lakimuutos toteutuessaan vähentää olennaisella tavalla nykyiseen malliin liittyvää hallinnollista taakkaa ja jatkuvia hallinto-oikeusprosesseja. Toistuvat kuljetusjärjestelmäpäätökset, niihin liittyvät selvitykset ja jatkuvasti meneillään olevat valitusprosessit ovat aiheuttaneet kohtuutonta ja turhaa työtaakkaa sekä viranomaisille että jätelaitokselle. Kuljetusjärjestelmäkysymykseen kohdennetut resurssit ovat olleet poissa kokonaisvaltaisesta kuntavastuullisen jätehuollon kehittämisestä ja olleet omiaan aiheuttamaan järjestelmän pirstaloituneisuutta ja tehottomuutta.

Seuraavassa havaintoja siitä, mitä jätteenkuljetusten kaksoisjärjestelmä käytännössä tarkoittaa:

Kokonaissuunnittelua ei pystytä tekemään, koska alue on sirpaleinen:

Kiertotalousinnovaatioiden testaus ja käyttöönotto on vaikeaa sirpaloituneessa kokonaisuudessa. Uusien toimintatapojen käyttöönotto on mahdollista kattavasti ainoastaan kunnan järjestämän jätteenkuljetuksen alueille tai yksittäisen kuljetusyrittäjän asiakaskunnan kesken, jos yrittäjä on halukas muuttamaan toimintatapaansa.

Esimerkkinä toivotun kehityssuunnan toteutumisesta on biokaasuauton käyttöönotto polttokelpoisen jätteen tyhjennysurakassa Raisiossa ja Naantalissa, jossa on kunnan järjestämä jätteenkuljetus. Näiden yhtenäisten alueiden keskitetty kilpailutus mahdollisti kalustovaatimukseksi biokaasuauton ilman, että asukashintoihin tuli korotuksia.

Samalla tavalla laajempi yhtenäinen kilpailutusalue voisi muun muassa mahdollistaa jätteen astiakohtaisen punnituksen käyttöönoton, jonka avulla kotitalousasiakkailla toteutuisi jätteen painoon perustuva hinnoittelu. Kun kuljetusten kokonaisuus on yhtenäisesti kunnan hallussa, voidaan lajittelua ja kierrätystä tehostaa ohjaavilla taksoilla. Tämä ei ole mahdollista, jos alueella on kiinteistönhaltijan järjestämä kuljetus tai kuljetusten sekajärjestelmä. Koska kunnan järjestämä

jätteenkuljetus on tällä hetkellä Lounais-Suomen Jätehuolto Oy:n toiminta-alueella hajanaisesti vain joissakin kunnissa, kilpailutuksia ei pystytä toteuttamaan logistisesti tehokkaimmalla mahdollisella tavalla. Jos suunnittelualue olisi yhtenäinen, voitaisiin urakka-alueissa ottaa entistä paremmin huomioon esimerkiksi tiestöt ja alueiden muut erityispiirteet. Nyt urakka-alueet määräytyvät pääosin kuntarajojen mukaan, mikä ei ole kuljetusten toteuttamiseen kustannustehokkainta. Tämä voi näkyä kuljetustarjousten korkeampina hintoina.

Kunnan järjestämään kuljetukseen siirtyminen ei miltään osin vähennä tai kavenna alan yksityisten yritysten liiketoimintaa – päinvastoin. Kuntaurakoiden kilpailuttaminen tarjoaa lisää vakaita työmahdollisuuksia niin uusille kuin jätealalla jo toimiville yrityksille. Kuntatoimijana tavoitteenamme on järjestää jätehuoltopalvelut mahdollisimman kattavasti ja kustannuksia minimoiden omakustannushintaan, kun taas yksityisen yrityksen tavoitteena on voiton maksimointi.

Pidämme kannatettavana, että jätteenkuljetusten urakoiden kilpailuttamista koskevaa sääntelyä tarkennetaan erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten menestysmahdollisuuksien parantamiseksi. Jo nykyisin Lounais-Suomen Jätehuolto ottaa suunnittelussa huomioon urakka-alueiden sopivaan kokoon ja kilpailutusten ajoitukseen liittyvät seikat. Käymme markkinavuoropuhelua yritysten kanssa sekä kehitämme yhteistyön tapoja ja yhteisiä käytäntöjä. On myös oleellista lisätä pk-yritysten tietoutta ja osaamista kilpailutuksiin osallistumisessa. On tärkeää, että jätteenkuljetusten kilpailutuksiin osallistuu mahdollisimman paljon kaikenkokoisia yrityksiä.

Asukkaille on haastavaa sukkuloida eri kuljetusjärjestelmien keskellä:

Asukkaiden yhden luukun palvelumallia jätehuoltoon ja siihen kiinteästi liittyvää Suomi.fi-palvelua ei voida ottaa täysimääräisesti käyttöön, jos koko alueella ei ole yhteistä kuljetusjärjestelmää.

Kuljetusten kaksoisjärjestelmässä samalla asukkaalla voi olla vakituinen asunto ja loma-asunto vierekkäisissä kunnissa, mutta jätehuollon järjestäminen tapahtuu täysin eri tavalla, vaikka ollaan saman jätehuoltolautakunnan ja jätelaitoksen alueella.

Asukkaat eivät tiedä, kumpi kuljetusjärjestelmä heillä on ja mitkä ovat sen erityispiirteet.

Kuljetusjärjestelmästä riippumatta kuljetukset tulee toteuttaa samojen jätehuoltolautakunnan päättämien jätehuoltomääräysten mukaisesti. Todellisuudessa asukkaat saattavat virheellisesti kuvitella, että ainoastaan kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa on mahdollista itse valita jätteen koko ja tyhjennysväli.

Lounais-Suomen Jätehuolto Oy:n toiminta-alueella on alueita, esimerkiksi Paraisilla, missä kiinteistön haltijan järjestämästä kuljetuksesta huolimatta, asukkaat eivät saa palvelua yksityisiltä kuljetusyrityksiltä. Näissä tapauksissa kunta joutuu täydentämään kiinteistön haltijan järjestämää kuljetusta asukkaille kalliilla aluekeräyksellä, mikä ei ole tarkoituksenmukaista.

Suurten taajamien ulkopuolella on alueita, joissa taloyhtiöillä ei ole mahdollista noudattaa jätehuoltomääräysten mukaisia erilliskeräysvelvoitteita. Taloyhtiöt eivät saa tyhjennyspalvelua, koska yksittäiset tyhjennykset eivät ole kuljetusyritykselle kannattavia kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa.

Kiinteistön haltijan järjestämän kuljetuksen alueella jäteastioissa on yksityisten kuljetusyritysten lajittelutarroja, jotka eivät ota huomioon paikallisia eroja käsittelyvaatimuksissa ja ovat näin ollen ristiriitaisia Lounais-Suomen Jätehuolto Oy:n lajitteluohjeistuksen kanssa.

Kuljetusten kaksoisjärjestelmän luoma toimintamallien kirjo aiheuttaa resurssitehottomuutta ja turhia kustannuksia asukkaille:

Ylimääräisiä viestintä- ja painatuskustannuksia syntyy, koska oppaissa ja esitteissä pitää tuoda esiin kuljetusjärjestelmistä johtuvat alueelliset erot.

Ylimääräisiä koulutuskustannuksia syntyy asiakaspalveluhenkilökunnan perehdyttämisestä kunkin 17 kunnan erityispiirteisiin.

Ylimääräisiä kustannuksia syntyy, koska Lounais-Suomen Jätehuolto Oy:tä pyydetään usein työstämään ja kokoamaan erilaisia raportteja viranomaisille jätehuollon valvontatyön avuksi. Kiinteistön haltijan järjestämän kuljetuksen valvontaan tarvittavat tiedot eivät ole keskitetysti saatavilla, kuten kunnan järjestämässä kuljetuksessa on.

Kaikilla asukkailla ei ole yhdenvertaista mahdollisuutta saada säännöllisesti kilpailutettuja hintoja:

On selvää, että hinta on edullisempi, kun palvelun tilaa kerralla suurempi joukko ihmisiä kuin että toimii yksin. Palvelun tuottaminen on tuolloin yksikkökustannukseltaan edullisempaa. Kunnan

kilpailuttama jätteenkuljetus perustuu samaan logiikkaan. Kuljetukset järkeistämällä minimoidaan tarvittavan ajosuoritteen määrä ja päästöt. Kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa voidaan asettaa tavoitteellisia laatuvaatimuksia jätteenkuljetuksille.

Kiinteistön haltijan järjestämässä kuljetuksessa keskitetyn kilpailutusmallin edun ovat osanneet hyödyntää hyvin taloyhtiöt, jotka ovat isännöintitoimistojen tai Lounais-Suomen Jätehuolto Oy:n avustuksella toteuttaneet usean taloyhtiön yhteisiä kilpailutuksia. Esimerkiksi Turun kaupungin omistama TVT Asunnot Oy konsultoi Lounais-Suomen Jätehuolto Oy:tä vuokrakiinteistöjensä jätehuoltokokonaisuuden uudelleenorganisoimisessa. Toiminnallisesti ja taloudellisesti onnistuneen kilpailutuksen ansiosta TVT-asuntojen jätteenkuljetushinnat laskivat vuositasolla miltei 40 prosenttia.

Joillakin kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetuksen alueilla jäteastian tyhjentämisen kilpailuttaminen on vaikeaa, koska käytännössä alueella toimii ainoastaan yksi kuljetusyritys, eikä aitoa kilpailua tällöin ole.

Lounais-Suomen jätehuoltolautakunnan teettämän selvityksen mukaan kiinteistönhaltijan järjestämän jätteenkuljetuksen alueilla asukkaiden hinnoissa oli huomattavia eroja, vaikka kiinteistöt sijaitsivat jopa saman kadun varrella. Tämä ei vastaa käsitystämme tasavertaisista palveluista. Yksittäisen pientalon haltija voi saada kilpailuttamisen hyödyn täysimittaisena ainoastaan kunnan järjestämässä kuljetuksessa. Myös näiden asukkaiden soisi saavan vastaavan taloudellisen hyödyn kuin muidenkin.

Uusien kuljetusyriytysten synty on vaikeaa ilman kunnan järjestämiä kilpailutuksia:

Kiinteistön haltijan järjestämän kuljetuksen alueella markkinat ovat vakiintuneet. Uusien yrittäjien on erittäin vaikea päästä kilpailuun mukaan, koska kannattava liiketoiminta vaatii yli tuhannen asiakkaan asiakaskunnan. Tämä onnistuu käytännössä ainoastaan ostamalla toisen yrittäjän olemassa olevat asiakkuudet.

Kunnan kilpailutusten myötä alalle pyrkiville tarjoutuu mahdollisuus liiketoiminnan aloittamiseen valmiin urakan ja asiakaskunnan myötä. Tällä hetkellä Lounais-Suomen Jätehuolto Oy:n alueella kunnan kilpailuttamia kuljetusurakoita hoitaa 14 eri urakoitsijaa.

Kiinteistön haltijan järjestämä saostus- ja umpisäiliöljetteen kuljetus:

Myös saostus- ja umpisäiliölietteen kuljetus tulisi säätää kunnan järjestämisvastuulle. Näin ollen jätelain 37 § voitaisiin poistaa tarpeettomana, mikä selkeyttäisi edelleen vastuunjaon sääntelyä, poistaisi tulkinnanvaraiset kuljetusjärjestelmäpäätökset ja olisi ennen kaikkea perusteltua ympäristöterveyden kannalta.

Pidämme kuitenkin kannatettavana, että saostus- ja umpisäiliölietteiden kuljetusjärjestelmää tarkastellaan tässä vaiheessa erillään kiinteistä jätteistä. Lietteen kuljetus vaatii erilaisen kuljetuskaluston, eikä se siten ole yhdistettävissä kiinteän jätteen kuljetusjärjestelyihin. Asiakkaiden erityiset tarpeet tyhjennysten ajankohdalle tai muille palvelun erityispiirteille voidaan yhtä hyvin toteuttaa kunnan järjestämässä lietteenkuljetuksessa.

Jos kuljetusten kaksoisjärjestelmä eli myös kiinteistön haltijan järjestämä lietteenkuljetus päätetään kuitenkin säilyttää, tulisi nykyiset kriteerit edellytysten täyttämistä pitää voimassa. Muun muassa ympäristön- ja terveydensuojelun vaatimusten täyttäminen on olennainen osa kokonaisuutta. Jätehuollosta tulee minimoida ympäristölle ja terveydelle aiheutuvat riskit, kuten ympäristön pilaantuminen.

Lounais-Suomessa, Kemiönsaaren kunnassa saostus- ja umpisäiliölietteet on kerätty kunnan järjestämänä jätteenkuljetuksena jo vuodesta 2013 lähtien. Muutosvaiheessa lietesäiliöiden säännöllinen tyhjentäminen ei ollut kaikille kiinteistön haltijoille itsestään selvää, vaan lietteen ylivuotoa vesistöihin tapahtui. Kemiönsaarella puhdistamolle toimitetun lietteen määrä lähes kaksinkertaistui, kun keräysjärjestelmä muuttui kiinteistönhaltijan järjestämästä kuljetuksesta kunnan järjestämään. Nyt entistä tasaisemmin vuoden aikana käsittelyyn kuljetettavan lietteen kokonaismäärä on vakiintunut. Suunnitelmallisella työllä on saatu erinomainen kehitys aikaan luontoympäristöltään herkässä kunnassa.

Lounais-Suomen jätehuoltolautakunta on tehnyt vuonna 2018 koko toimialuetta koskevan päätöksen siirtymisestä kunnan järjestämään lietteenkuljetukseen vuoteen 2026 mennessä. Vaikka päätös ei ole valitusten takia saanut vielä lainvoimaa, olemme aloittaneet valmistelut kilpailutusten toteuttamiseksi. Kuljetusjärjestelmän muuttuminen mahdollistaa suuren kehitysloikan ottamisen lietehuollossa. Paraisten kaupunki on pyytänyt kilpailutuksen kiirehtimistä omalla alueellaan heikon nykytilanteen takia.

Sako- ja umpikaivolietteiden keräyksen, kuljetuksen ja käsittelyn kehittämisessä on paljon tehtävää nykyisissä kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetuksen kunnissa. Kuljetusjärjestelmän vaihdos on käytännössä ainoa keino saada lietteet kerättyä kattavasti kaikilta kiinteistöiltä optimaalisesti määriteltyihin vastaanottopisteisiin ja sitä kautta kuljetettua ympäristön kannalta parhaimpaan mahdolliseen hyödyntämisprosessiin käsittelypaikkoihin.

Vastuu sako- ja umpisäiliölietteiden vastaanotosta ja käsittelystä on kunnalla. Perinteisesti lietteet on toimitettu kuntien jätevedenpuhdistamoihin, jotka on mitoitettu viemäriverkostoa pitkin tulevien lietteiden käsittelyyn. Tästä syystä Lounais-Suomessa useiden puhdistamoiden vastaanottokapasiteetti on ääriarajoilla. Lietteiden vastaanotto- ja käsittelyverkostoa on tulevina vuosina kehitettävä lisäinvestoinnein. Tämän vastaanotto- ja käsittelyinfran optimaalinen toteuttaminen on mahdotonta, jos kiinteistönhaltijan järjestämä kuljetus säilytetään. Kiinteistönhaltijan järjestämän jätteenkuljetuksen alueella kenelläkään ei ole kokonaiskäsitystä siitä, kuinka paljon käsittelyä vaativia lietteitä todellisuudessa syntyy kiinteistöillä. Tämä tieto on kuitenkin välttämätön tehokkaan vastaanotto- ja käsittelyinfran rakentamiseksi.

Tuottajavastuu ja juomapakkaukset (Luvut 6 ja 7)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen luvusta 6 ja 7 sekä niiden perusteluista

Kuntien ja pakkausten tuottajien yhteistoiminta pakkausjätteen erilliskeräyksessä on todettu hyväksi toimintatavaksi, joka olisi syytä vakiinnuttaa valtakunnalliseksi tavaksi toimia varsinkin kierrätystavoitteisiin pääsemisen näkökulmasta. Lounais-Suomessa kokemukset yhteistyöstä ovat hyviä usean vuoden ajalta. Lakiehdotus mahdollistaa yhteistyön kehittämisen ja syventämisen sekä toteutuksen kokonaisuutena entistä kustannustehokkaammin. Pakkausjätteen keräämisen toteuttaminen tiiviissä yhteistyössä tuottajien kanssa mahdollistaa paremman jätteiden keräämisen kokonaisuunnittelun ja tehokkaamman logistiikan hyödyntämisen. Tämä palvelee niin tuottajien, kuntien, asiakkaiden kuin yhteiskunnankin etuja.

Kun kunnat järjestävät seka- ja biojätteen lisäksi pakkausjätteiden keräyksen, on mahdollista järjestää pakkausten lisäksi muiden samaa materiaalia olevien tuotteiden yhteiskeräys (esimerkiksi muovipakkausten ja muiden muovien keräys sekä metallipakkausten ja kotitalouksien muun pienmetallin yhteiskeräys). Myös muut keräysmallit, kuten monilokerokeräys tai yhteiskeräys etenkin pientaloalueilta, ja kierrätykseen ohjaaminen kannustavalla jätetaksalla edellyttävät sitä, että kunnat järjestävät pakkausjätteiden keräyksen kiinteistöillä.

Kuntien ja tuottajien toimiessa lakisääteisessä yhteistyössä pakkausjätteiden keräämisessä, tilanne on myös asukkaiden kannalta merkittävästi parempi, sillä asukas saa kaikki jätehuollon palvelut yhdeltä toimijalta, kunnan jätelaitokselta. Kunnan toteuttaessa pakkausjätteen kiinteistökeräyksen, mahdollistetaan kunnalle myös jätehuollon kokonaisuuden tehokkaampi ohjaaminen ja seuraaminen, mikä ei onnistu mallissa, jossa kunta ja tuottajat keräävät kumpikin omalle vastuulle kuuluvat jätelajit. Tehokas logistiikka optimoi kuljetusmäärät- ja reitit, mikä vähentää kuljetusten aiheuttamia päästöjä. Lakisääteisen yhteistyön malli mahdollistaa kokonaisvaltaisen neuvonnan ja palveluntarjonnan kiinteistöille: asukkaat voisivat olla kaikissa jätehuoltoon liittyvissä asioissa jatkossa yhteydessä kunnalliseen jäteyhtiöön, joka hoitaisi keskitetysti palvelut ja räätälöisi niitä sopiviksi kiinteistön kokonaisuuden sekä erilliskeräykseen kohdistuvat velvoitteet ja mahdollisuudet huomioon ottaen.

Ehdotuksen mukainen malli varmistaa, että tuottajilta saatava korvaus päättyy sellaisenaan alentamaan asukkaiden suorittamia, pakkausjätteiden tyhjennyksistä aiheutuvia maksuja. Nykyisen jätteenkuljetusten kaksoisjärjestelmän jatkuessa olisi mahdotonta varmistaa, että korvaukset todella käytettäisiin siten, että niistä olisi hyötyä asukkaille.

Ehdotetut kuntien ja tuottajien yhteistoimintaa koskevat säännökset ovat perusteltuja. Yhteistoiminta, jossa tuottajien korvauksista sovitaan valtakunnallisilla sopimuksilla, varmistaa korvausten päättymisen läpinäkyvästi asukkaiden hyödyksi.

Muut jätelain pykälät

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen muista luvuista ja niiden perusteluista

78 § Kunnan jätemaksu

Katsomme, että pykälän muuttaminen toimii kokonaisuuden näkökulmasta hyvin, mikäli myös pakkausjätteiden lakisääteinen yhteistyö kuntien ja tuottajien kesken toteutuu ehdotetulla tavalla ja mikäli jätteenkuljetusjärjestelmään kohdistuva hallituksen esitysluonnoksessa ehdotettu uudistus toteutuu. Ainoastaan kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa kunta päättää täysimääräisesti asukkaiden maksamista tyhjennysmaksuista kattaen sekä jäteastioiden kuljetuksen että jätteen käsittelyn.

91 § Kunnan jätehuoltomääräykset

Pidämme valittua sääntelyratkaisua perusteltuna esitetty kokonaisuus (ml. kunnan järjestämä jätteenkuljetus kiinteissä jätteissä) huomioiden. Ehdotettu asetuksen ja jätehuoltomääräysten yhdistelmä täydentävät toisiaan. Yhdistelmä mahdollistaa paikallisten olosuhteiden huomioon ottamisen erilliskeräysvelvoitteiden toimeenpanoa pohdittaessa.

Huomautamme, että säännöksen perusteluihin tulee kuitenkin lisätä maininta kunnan mahdollisuudesta antaa asukkaille vapaaehtoista erilliskeräystä koskevia määräyksiä velvoittavan erilliskeräyksen ohella. On tärkeää, että velvoittavien säännösten ohella jätelailla tuetaan kuntien mahdollisuuksia asukkaiden vapaaehtoisuuteen perustuvien palveluiden tason parantamiseen silloin, kun se on ympäristöllisesti kestävä ja kustannustehokasta sekä tuo lisäarvoa asukkaille.

143 § Rekisteri jätteen kuljetuksista ja biojätteen käsittelystä kiinteistöllä

Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi kunnan jätehuoltoviranomaisen velvollisuus merkitä pykälässä tarkoitettuun rekisteriin 41 a §:n 2 momentissa tarkoitettut tiedot biojätteen kiinteistöllä tapahtuvasta pienimuotoisesta käsittelystä.

Toteamme, että kyseessä on uusi tehtävä kunnan jätehuoltoviranomaiselle ja vaikuttaa myös olemassa olevien kuljetusrekisteriohjelmien päivittämistarpeeseen. Muutokselle olisi hyvä määritellä

siirtymäaika, koska se edellyttää järjestelmämuutoksia ja -kehitystä. Kyseenalaistamme viranomaisia erittäin työllistävänä muutosehdotuksen perusteluihin kirjatus kohdan ”Rekisteriin merkityt henkilötiedot, jotka koskevat kiinteistöllä tapahtuvaa biojätteen käsittelyä, säilytetään kaksi vuotta käsittelyn päättymisestä ilmoittamisen jälkeen.” Kyseessä ei ole sellainen tieto, joka ei voisi olla rekisterissä viisi vuotta tietosuojasetuksen näkökulmasta. On myös kyseenalaista olettaa, että kiinteistö ilmoittaa aktiivisesti kompostointikäsittelyn päättyneeksi kiinteistöllään. Omistajanvaihdostilanteeseen saattaa liittyä näitä muutoksia, mutta ne tulevat tietoon lähinnä uuden omistajan myötä.

Muiden lakien muutettavat pykälät (ympäristönsuojelulaki, kemikaalilaki, rikoslaki ja laki rikesakkorikkomuksista)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne ympäristönsuojelulakiin, kemikaalilakiin, rikoslakiin ja ehdotetuista pykälämuutoksista ja niiden perusteluista

-

Asetusyhteenvedo

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätealan asetuksiin ehdotettavien muutosten keskeisestä sisällöstä

Ehdotetuilla muutoksilla jäteasetukseen säädettäisiin aiempaa tarkemmat velvollisuudet yhdyskuntajätteen erilliskeräyksestä. Kiinteistökohtaista erilliskeräystä koskevat vähimmäisvaatimukset asetettaisiin mahdollisimman samantasoisina asuinkiinteistöille sekä hallinto-, palvelu- ja elinkeinotoiminnan jätteen haltijoille. Ehdotuksen mukaan kunnan olisi järjestettävä asumisessa syntyvän pienikokoisen metallijätteen ja muun biojätteen kuin puutarha- ja puustojätteen erilliskeräys ja kierrätys sekä yhteistoiminnassa pakkausten tuottajien kanssa kuitu-, lasi-, metalli- ja muovipakkausten erilliskeräys, vähintään jokaiselta taajamassa sijaitsevalta kiinteistöltä, jossa on viisi huoneistoa, viimeistään kahden vuoden kuluttua lain voimaantulosta. Lisäksi yli 10 000 asukkaan taajamassa asumisessa syntyvän biojätteen erilliskeräys olisi kuitenkin järjestettävä jokaiselta kiinteistöltä viimeistään kolmen vuoden kuluttua lain voimaantulosta. Kunnan mahdollisuudesta poiketa velvoiterajoista säädettäisiin jätelain 91 §:ssä.

Näkemyksemme mukaan velvoiterajojen asettaminen sekä kotitalouksille että muille jätteenhaltijoille on tarkoituksenmukaista, ja ehdotetut erilliskeräysvelvoiterajat ovat perusteltuja kierrätystavoitteiden saavuttamiseksi sillä edellytyksellä, että kunnalle jätetään laissa poikkeamismahdollisuus tarvittaessa asetukseen säädetyistä. Korostamme, että kunnille olisi hyvä myös muutetussa lainsäädännössä jättää mahdollisuus määritellä asetuksissa säädettäviä velvoitteita laajemmalle ulottuvasta, kiinteistöittäisestä pakkausjätteiden keräyksestä. Näin kaikille asukkaille annettaisiin mahdollisuus itse tukea kierrätystavoitteisiin pääsemistä.

Pidämme ehdotettuja erilliskeräysvelvoiterajoja yhdistettynä kunnan poikkeamismahdollisuuteen perusteltuna. Pidämme erittäin tärkeänä velvoitteiden asettamista myös hallinto-, palvelu- ja elinkeinotoiminnan kiinteistöille, jotta kierrätystavoitteiden saavuttamiseksi tarvittavat toimenpiteet eivät jää pelkästään asukkaiden kustannettavaksi. Asumisessa syntyvien jätteiden erilliskeräyksen tehostamisen lisäksi yhdyskuntajätteen kierrätystavoihteeseen vaikuttaa merkittävästi myös

elinkeinoelämän toimijoilta erilliskerätyt jätelajit sekä muut elinkeinoelämän vastuulla olevat, kiertotalouden toteutumista edistävät toimenpiteet.

Vaikutusten arviointi

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne perustelujen luvuista 4.2-5.

Katsomme, että vaikutusten arvioinnissa esitetyt tulokset ovat hyvin johdonmukaisia ehdotettuihin säännöksiin nähden. Varsinkin tausta-aineistona olleet vaikutusarvioinnin raportit ovat huolellisesti laadittuja ja tarjoavat sekä faktatietoa että perusteltuja arvioita ehdotuksen vaikutuksista. Vaikutusten arviointi perustuu lainvalmistelussa ja työryhmätyössä tehtyihin arvioihin sekä selvityksiin ja katsomme, että ehdotettu sääntelykokonaisuus vastaa sitä, mitä vaikutusten arvioinnista saatujen tulosten perusteella tulisi ottaa huomioon.

Muuta

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne perusteluiden muista osista ja muista mahdollisista asioista

Kiitos hyvin valmistellusta hallituksen esitysluonnoksesta. Kokonaisuutena tarkastellen ehdotettu esitys on hyvin perusteltu, ja on tärkeässä roolissa EU:n jätesäädöspaketin mukaisten kierrätystavoitteiden saavuttamisessa. Näkemyksemme mukaan olisi tärkeää edistää etenkin seuraavien ehdotuksessa esitettyjen ohjauskeinojen toteuttamista: jätteenkuljetusten siirtäminen kokonaisuudessaan kuntien tehtäväksi, kuntien ja tuottajien lakisääteinen yhteistyö pakkausjätteiden erilliskeräyksessä sekä erilliskeräysvelvoitteista säättäminen.

Turpeinen Jaana
Lounais-Suomen Jätehuolto Oy